

СТАНОВИЩЕ

На проф. д-р Добринка Георгиева

Медицински университет – Пловдив

Член на научно жури за присъждане на образователно-научна степен доктор в професионално направление 7.4. Обществено здраве – логопедия

(заповед на ректора на Югозападен Университет „Неофит Рилски“ – Благоевград № 280/27.02.2023)

1. Обобщени данни за научната продукция и дейността на кандидата

Добринка Калпачка се дипломира като магистър по медицина от Медицински Университет (МУ) – София (МФ Диплома № 032621) през 2012 г. Притежава магистърска степен по Обществено здраве и здравен мениджмънт от МУ– София (Диплома № 037717) от 2016 г. Придобива специалност по нервни болести през 2019 г (Диплома № 016543). От 2018 г работи като невролог в Клиниката по нервни болести към УМБАЛ „Св. Анна“, гр. София. Същата година записва редовна докторантура в ПН 7.4. Обществено здраве – Логопедия и започва работа над дисертационен труд на тема: „Научно-базирана диагностика при афазия: дефиниране на прогностични индикатори при афазия вследствие инсулт”.

Има генериран изследователски опит в рамките на обучения в три клинични проучвания, съответно: (i) през 2012/2013 г – Обучение по ICH-GCP и участие в международно клинично проучване за Болка, фаза 2; (ii) през 2014/2015 г - SOCRATES – III b – лечение на исхемични инсулти – подизследовател; (iii) през 2021 г - PACIFIC - III b – лечение на инсулти – подизследовател и координатор.

През 2019 г, д-р Калпачка преминава успешно едносеместриално обучение като докторант в катедрата по Communication Sciences and Disorders на

Michigan State University в САЩ (в рамките на проект Erasmus + КА 107 2017-1-BG01-КА107-035621).

Член е на четири професионални асоциации: (i) Българско дружество по неврология, (ii) Българска асоциация по невросонология и мозъчна хемодинамика, (iii) Българско дружество по инсулт и (iv) Европейска организация по инсулт.

В рамките на дисертационния труд е разработила и посочила четири научни публикации, от които една в база данни Publon на Claryvate Analytics. Една от статиите е в съавторство с трима американски изследователи по речева и езикова патология. Участва в 3 национални и международни форуми, на които е представила концептуална рамка и/или резултати от дисертационния труд: (i) Годишна конференция на европейската организация по инсулти/световна организация по инсулти ESO/WSO“ 2020; (ii) Годишна конференция на европейската организация по инсулти, ESO/2021; (iii) Пета научна конференция „Предизвикателства пред общественото здравеопазване в условията на здравна криза“, май 2022.

2. Оценка на научните и на практическите резултати и приноси на представената за участие в конкурса творческа продукция

Предложеният за защита дисертационен труд е структуриран и представен с общ обем от 185 стандартни машинописни страници. Включва 80 таблици и 16 фигури. Има традиционна структура: съдържание, увод, три глави, дискусия на резултатите, изводи, заключение, приноси, препоръки, библиография от 224 източника (12 на кирилица, 212 на латиница), както и 7 приложения.

Разработеният дисертационен труд представлява първото в страната научно изследване от лекар-невролог в областта на медицинската речева и езикова патология. То е основано на концептуалния модел International Classification

of Functioning, Disability and Health (ICF) на СЗО, приет за стандарт в речевата и езикова патология. Настоящият труд представя за първи път оригинално изследване по научно-базирано описание на разработения от Simmons-Mackie & Kagan (2007) модел за афазия. В същото време, за първи път в клиничната речева и езикова патология у нас, се представя анализ на положителни и отрицателни предиктори, свързани с възстановяването на афазия при пациенти, преживели инсулт. Те дефинират и определят последващия диагностичен профил на пациента с инсулт/афазия от страна на речевия езиков патолог и другите клинични специалисти от екипа. Дисертационният труд обогатява теорията и научното знание в областта на диагностиката на афазия, вследствие исхемичен инсулт, като предлага приложение на научно-базиран ефективен инструмент BEST – 2 в адаптиран вариант на български език в рамките на клинични условия. BEST-2 е чудесен скрининг инструмент за бърза оценка на езиковите нарушения при възрастни пациенти с лека до тежка афазия. Неговото въвеждане в клиничната практика има безспорен принос не само по отношение на ползването на качествен и бърз диагностичен инструмент при инсултно болни мъже и жени, но и предоставя възможност за бърза ранна диагностика на афазия. Ползите за пациентите са категорични и разработеният труд е в пълно съответствие с националните стандарти за лечение на инсулт, приети през 2019 г. България заема челно място в световните класации, които отчитат броя лица, засегнати от инсулти. В съответствие с ICF –модела качеството на живот на десетките хиляди пациенти е основен приоритет на здравната система. България докладва годишно около 40 000 случая на мозъчен инсулт, от които около 8 000 завършват летално. От тях около 28 600 остават с различна степен на инвалидност (Миланов & Стаменова, 2020). Тези статистически данни още веднъж подкрепят актуалността, важността и приложния характер на настоящия дисертационен труд. Като представител на нова генерация млади невролози, д-р Калпачка, насочва

вниманието ни и към увеличаването на броя на младите пациенти с афазия след инсулт в страната, което поражда необходимост от индивидуализиране на терапията и стремеж към максимално възстановяване.

Дисертационният труд провежда прецизна, прозрачна научно-базирана ранна скринингова диагностика на постинсултна афазия, съобразена с етичния кодекс за провеждане на научни изследвания на болница „Св Анна“ - София, където е преведено изследването. Чрез адекватен и задълбочен статистически анализ, авторът доказва, че подобреното на езиковите умения след инсулт изисква дефиниране на определени предиктори за възстановяване на афазията като комуникативно нарушение. Д-р Калпачка определя разумно и обосновано група предиктори и прави успешен сравнителен анализ с най-добрите изследвания в света (Fridriksson et al., 2018; Crosson et al., 2019; Fridriksson & Hillis, 2021). Тя презентира компетентно и дефинира професионално връзката между възстановяването на езиковите умения след инсулт и ролята на различни групи фактори, свързани с мозъчната лезия (обем, локализация, тип и тежест на афазията), както и особености на пациента (възраст, пол, образование, когнитивни умения, придружаващи заболявания).

Докторантът представя отлично клинично значими изводи въз основа на грижливо обработени качествени и количествени данни.

3. Критични бележки и препоръки

Да се премине към стандартизиране на BEST-2 за български клинични условия.

4. Заключение

Настоящият дисертационен труд поставя успешно акцент върху два фундаментални аспекта от ICF-модела при афазия: (i) измерване на

функционалния капацитет чрез приложение на скрининг–тест Best 2, който изследва езиковата компетентност в три комуникативни модалности: слухово разбиране, речево продуциране и четене (начало на клиничния мениджмънт при афазия) и (ii) изготвяне на прогноза за резултатите от прилаганите възможни терапевтични стратегии. Д-р Калпачка оригинално финализира приложението на научно-базирани методи за изследване на особеностите на постинсултната афазия при болни с исхемичен инсулти.

Предлагам убедено на членовете на научното жюри да гласуват положително и да присъдят образователно-научната степен доктор на д-р Добринка Калпачка.

Дата: 12 април 2023 г

Член на журито: проф. д-р Добринка Георгиева